

Ципліцький Дмитро Олегович, адвокат, аспірант
Національного наукового центру «Інститут
судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»
Міністерства юстиції України
ORCID ID: 0009-0007-9528-3427

НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ЗАХИСНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПРАВЗАСТОСОВНОЇ ПРАКТИКИ)

NEW TRENDS IN THE ACTIVITIES OF THE DEFENDER UNDER THE CONDITIONS OF THE STATE OF MARTIAL (BASED ON THE MATERIALS LAW ENFORCEMENT PRACTICE)

Анотація. Порядок здійснення кримінального провадження в умовах особливих правових режимів відрізняється певною специфікою. Довготривала дія правового режиму воєнного стану на території України зумовила потребу внесення певних змін і до кримінального процесуального законодавства, які зумовили формування нової слідчо-судової, прокурорської та адвокатської практики. У зв'язку з цим мету статті визначено як з'ясування нових тенденцій участі захисника в кримінальному провадженні, що здійснюється у період дії правового режиму воєнного стану. Через реальну загрозу територіальній цілісності України, незалежності нашої держави, Президентом України прийнято указ про введення правового режиму воєнного стану на всій території країни. Юридичними наслідками введення воєнного стану стало прийняття рішення про обмеження правового статусу учасників суспільних відносин.

У спеціальній літературі висвітлено окремі аспекти проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій в умовах правового режиму воєнного стану. Водночас правові та організаційно-тактичні засади проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій за участю захисника в умовах воєнного стану поки що не були предметом детального дослідження в теорії вітчизняної юридичної науки. Сторона захисту наділена рядом прав, спрямованих на захист законних інтересів. На відміну від сторони обвинувачення, сторона захисту здійснює збирання доказів шляхом витребування й отримання від органів та установ речей, копій документів і відомостей, висновків експертів, висновків ревізій, актів перевірок, а також може ініціювати проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, здійснювати інші заходи задля отримання та подання суду належних і допустимих доказів.

За результатами проведеного аналізу матеріалів адвокатської, слідчо-судової практики визначено основні тенденції, що сформувалися у сфері кримінального судочинства в період дії правового режиму воєнного стану. Окреслено особливості діяльності захисників у таких провадженнях та подальші перспективи майбутніх наукових розвідок.

Ключові слова: кримінальне провадження, досудове розслідування, сторона захисту, захисник, слідча (розшукова) дія, процесуальна дія, воєнний стан.

Abstract. The procedure for carrying out criminal proceedings in the conditions of special legal regimes differs in certain specifics. The long-term effect of the legal regime of martial law on the territory of Ukraine led to the need to make certain changes to the criminal procedural legislation, which led to the formation of new investigative judicial, prosecutorial, and lawyer practices. In this regard, the purpose of the article is defined as the clarification of new trends

in the participation of the defense attorney in criminal proceedings, which are carried out during the period of the legal regime of martial law.

Special literature highlights certain aspects of conducting investigative (search) and other procedural actions in the conditions of the legal regime of martial law. At the same time, the legal and organizational-tactical principles of conducting investigative (search) and other procedural actions with the participation of the defense attorney in the conditions of martial law have not yet been the subject of detailed research in the theory of domestic legal science. The defense party has a number of rights aimed at protecting legitimate interests. Unlike the prosecution, the defense collects evidence by requesting and receiving from bodies and institutions things, copies of documents and information, expert opinions, audit conclusions, inspection reports, and may also initiate investigative (search) actions, undercover investigators (search) actions and other procedural actions, take other measures to obtain and submit to the court appropriate and admissible evidence.

According to the results of the analysis of the materials of the lawyer's, investigative and judicial practice, the main trends that formed in the criminal justice field during the legal regime of martial law were determined. The peculiarities of the defenders' activities in such proceedings and further prospects of future scientific investigations are outlined.

Keywords: criminal proceedings, pre-trial investigation, defense party, defender, investigative (search) action, procedural action, martial law.

Вступ. Військова агресія країни-агресора на території України у 2022 р. набула характеру повномасштабного вторгнення і продовжує залишатися в цьому ж режимі дотепер. Через реальну загрозу територіальній цілісності України, незалежності нашої держави, Президентом України прийнято указ про введення правового режиму воєнного стану на всій території країни. Юридичними наслідками введення воєнного стану стало прийняття рішення про обмеження правового статусу учасників суспільних відносин.

Основним Законом – Конституцією України визначено детальний перелік прав і свобод людини і громадянина, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, що можуть бути обмежені. Водночас регламентовано цими нормами ті, що не підлягають будь-якими обмеженнями. Ці ж нормативні положення знайшли своє закріплення і в інших законодавчих актах. Водночас задля забезпечення можливості функціонування державних інститутів, органів публічного адміністрування, судової системи тощо, активізації зазнала і діяльність єдиного законодавчого органу України – Верховної Ради. Протягом останніх двох років нею прийнято чисельну кількість законів, постанов, які запровадили новий порядок правового регулювання в деяких сферах суспільного життя. Не стала виключенням і сфера кримінальних процесуальних відносин, учасники якої були вимушені працювати подекуди в «екстремому» режимі, на межі своїх можливостей.

Порядок здійснення кримінального провадження в умовах дії правового режиму воєнного стану дещо змінився. Адже Законом України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану» від 14 квітня 2022 р. № 2201-ІХ запроваджено в дію нові норми, зокрема, суттєво доповнено ст. 615 Кримінального процесуального кодексу України та додано

нову норму – ст. 615-1. У подальшому було впроваджено ще велику кількість змін, що актуалізувало відповідні наукові пошуки, запровадило формування нових тенденцій у слідчо-судовій, прокурорській та адвокатській практиці. І це логічно, адже як вказують в юридичній літературі, ефективність та дієвість кримінального провадження під час дії правового режиму воєнного стану зумовлені якістю кримінальних процесуальних норм [1]. На нашу думку, актуалізовано наразі й питання про вдосконалення правових та організаційно-тактичних засад проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій за участю захисника, які проводяться в умовах правового режиму воєнного стану.

Аналіз основних досліджень і публікацій. У правничій літературі постійно приділяється увага правовим та організаційно-тактичним засадам проведення процесуальних дій.

Не оминають своєю увагою вчені й окремі аспекти здійснення досудового розслідування в особливих режимах, зокрема в умовах воєнного стану. Ці питання висвітлено в роботах С. Є. Абламського, О. О. Бондаренка, І. В. Гловюк, О. М. Дроздова, В. А. Завтура, Т. О. Лоскутова, І. С. Огерук, В. В. Рогальської, О. В. Таран, Г. К. Тетерятник, Т. Г. Фоміної, О. О. Юхна та ін.

Окремі аспекти проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій в умовах правового режиму воєнного стану висвітлено в роботах І. В. Черниченка та А. А. Мацоли [1], І. Ф. Літвінової, А. А. Малихіної [2], Д. М. Лобай [3], М. Й. Кулик, Ю. В. Терещенко та А. С. Симчука [4], С. Р. Тагієва, М. С. Пузирьова та С. В. Івашка [5] та ін. Водночас правові та організаційно-тактичні засади проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій за участю захисника в умовах воєнного стану поки що не були предметом дослідження в теорії вітчизняної юридичної науки. Отже, мета статті – визначити правові та організаційні засади участі захисника у слідчих (розшукових) і процесуальних діях, що проводяться під час дії правового режиму воєнного стану.

Викладення основного матеріалу дослідження. Обов'язок доказування обставин, передбачених ст. 91 КПК України, покладено на сторону обвинувачення. Задля його реалізації законодавцем наділено представників останньої відповідними повноваженнями. Так, сторона обвинувачення уповноважена проводити слідчі (розшукові) дії, негласні слідчі (розшукові) дії, витребувати й отримувати від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових і фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій і актів перевірок, а також мають право проводити інші процесуальні дії, передбачені КПК України [6]. Їх опоненти – сторона захисту також наділена рядом прав, спрямованих на захист їхніх законних інтересів, межі яких визначено зокрема завданнями кримінального провадження. На відміну від сторони обвинувачення, сторона захисту здійснює збирання доказів шляхом витребування й отримання від тих

же органів та установ, речей, копій документів і відомостей, висновків експертів, висновків ревізій, актів перевірок, а також може ініціювати проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, здійснювати інші заходи задля отримання та подання суду належних і допустимих доказів. Право ініціювання окреслених дій забезпечується шляхом подання клопотань у порядку, передбаченому ст. 220 КПК України, а відмова у їх задоволенні може бути оскаржена шляхом подання відповідних скарг на розгляд слідчого судді. Оцінюючи наведені законодавчі положення слід відзначити, що сторона обвинувачення уповноважена самостійно проводити слідчі (розшукові) та негласні слідчі (розшукові) дії, а сторона захисту може лише клопотати про їх проведення. Тобто попри засаду змагальності та рівності сторін, відбувається певний дисбаланс в обсягах повноважень сторони обвинувачення та сторони захисту. виправлення ситуації можливе лише шляхом внесення відповідних змін у чинне законодавство, яким мають передувати відповідні наукові пошуки, що мають на меті формулювання відповідних науково обґрунтованих рекомендацій задля вдосконалення положень чинного законодавства. Отож визначаючись з правовими й організаційними засадами участі захисника у слідчих (розшукових) та інших процесуальних діях, що проводяться в умовах воєнного стану, варто відмітити, що найбільша складність і відмінність їх проведення від загального порядку здійснення кримінального провадження, наразі спостерігається в зоні активних бойових дій. В інших регіонах керівники органів досудового розслідування, дізнання, органи прокуратури вимагають дотримуватися загальних засад здійснення кримінального провадження.

На особливостях діяльності захисників позначилися всі ті ж чинники, що кардинально змінили життя всіх українських громадян. Тобто вся сфера кримінальної юстиції змушена була забезпечувати безперервне здійснення правосуддя, зокрема задля забезпечення реалізації принципу невідворотності відповідальності за вчинені кримінальні правопорушення, та виконувати інші завдання кримінального провадження, з одночасним забезпеченням безпеки осіб, залучених до цієї діяльності.

Так, багато адвокатів вступило до лав Збройних Сил України та Сил територіальної оборони. Як свідчить аналіз слідчо-судової практики, деякі підозрювані, обвинувачені змушені були через це звертатися з клопотаннями про залучення їм захисників з Регіональних центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги [7], адже адвокати, які брали участь в кримінальному провадженні через специфіку діяльності, пов'язаної з захистом територіальної цілісності, відсічі збройної агресії російської федерації, не могли брати участь в процесуальних діях навіть в режимі відеоконференції [8].

Непоодинокими є випадки, коли адвокати опиняючись в окупації припиняли надавати послуги своїм клієнтам. У зв'язку з цим останні вимушені були

звертатися до слідчих суддів з клопотаннями щодо залучення їм нових представників, захисників [9].

Задля забезпечення особистої безпеки, а також згідно з ч. 7 ст. 147 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», через неможливість здійснення судами правосуддя під час воєнного стану в зонах активних бойових дій, за розпорядженнями Голови Верховного Суду територіальну підсудність багатьох судових справ змінено (упродовж дії воєнного стану їх прийнято близько 30). Зміна територіальної підсудності судів, внутрішні міграції громадян всередині країни призвели до підвищення кількості клопотань захисників про проведення слідчих (розшукових) дій у режимі відеоконференції. Суттєво збільшилася і кількість клопотань захисників про проведення розгляду їхніх скарг слідчими суддями і судових засідань у такому ж форматі [10; 11].

Водночас проведення слідчих (розшукових) дій і розгляд клопотань у режимі відеоконференції не єдиний запит захисників, останні частіше почали звертатися зі скаргами на дії слідчих, що полягали у не відкритті кримінальних проваджень й у відмові в проведенні слідчих (розшукових) дій. Причому як правило, у задоволенні скарг, на розгляд яких захисники не з'являлися, слідчі судді здебільшого відмовлялися [12; 13]. Як вказували у подібних ухвалах судді «слідчий суддя не надає оцінки обґрунтованості чи необґрунтованості цьому рішення. Встановлення підстав для задоволення чи не задоволення клопотання є дискреційними повноваженнями слідчого та слідчий суддя не уповноважений надавати йому вказівки, яке рішення прийняти» [12]. Така позиція цілком узгоджується з практикою Касаційного кримінального суду [14]. Водночас позитивним у цьому контексті є те, що на подібні рішення, з дотриманням вимог ст.ст. 303, 304 КПК України, може бути подано апеляційну скаргу [15]. Це на нашу думку, є додатковим засвідченням дії засади змагальності сторін.

Ще однією особливістю розгляду кримінальних проваджень під час дії правового режиму воєнного стану є можливість зупинення судового провадження у зв'язку із призовом для проходження військової служби під час мобілізації, на особливий період, а також «у разі якщо уповноваженим органом прийнято рішення про передачу обвинуваченого для обміну як військовополоненого та обвинуваченим надано письмову згоду на такий обмін» [6]. Непоодинокими є клопотання захисників саме про зупинення судового провадження на підставі окреслених обставин [16], що очікує на нашу судову систему в майбутньому через це – питання відкрите, однак наразі питання забезпечення територіальної цілісності, обороноздатності, захисту державного суверенітету є пріоритетними, саме вони і зумовили прийняття окреслених законодавчих змін.

Також суттєвими законодавчими новелами, які по-новому унормували окремі аспекти здійснення судочинства, стали додаткові способи інформування про судові справи. Цими змінами запроваджено додаткове повідомлення

учасників судового процесу про розгляд справи, зокрема, «з використанням Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, у тому числі з використанням мобільного додатка Порталу Дія (Дія)», а також забезпечення можливості отримання особою, що є стороною по справі через відповідний додаток в електронній формі судового рішення по справі, виконавчого документу, виданого у формі електронного документу [17].

Певних змін зазнав і порядок діяльності захисника на етапі досудового слідства та дізнання. Нашу увагу привертають окремі особливості проведення слідчих (розшукових) дій. Перш за все варто відмітити, що досить часто перебіг останніх ускладнюється через наявність загроз життю та здоров'ю її учасників, що як правило, ознаменовані оголошенням повітряних тривог. Як свідчить аналіз матеріалів слідчо-судової практики, за таких умов слідчі, прокурори, детективи Бюро економічної безпеки України, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, Служби безпеки України та ін., вимушені завершувати проведення оглядів, допитів, слідчих експериментів і складання відповідних протоколів. Це безумовно позначається на результативності проведених слідчих (розшукових) дій, адже представники сторони обвинувачення не в змозі за таких умов у повному об'єкті та на належному рівні виконати заплановані тактичні завдання, застосувати заплановані тактичні прийоми тощо. У таких умовах опиняється і захисник, який бере участь у слідчій (розшуковій) дії. На нашу думку, це позначається і на якості досудового розслідування загалом, отож зважаючи на існуючі реалії і стороні захисту, і стороні обвинувачення необхідно застосовувати нові підходи в розслідуванні задля забезпечення виконання завдань кримінального провадження.

Також від початку воєнного стану набула свого поширення альтернативна практика зміни запобіжного заходу, передбачена положеннями ст. 616 КПК України. Згідно з останньою, захисники звертаються з клопотаннями до прокурорів, а подекуди – і до слідчих суддів. При цьому, єдиною підставою прямого звернення до слідчого судді або суду є необхідність зміни запобіжного заходу в місцях ведення активних бойових дій з домашнього арешту на особисте зобов'язання. Розгляд такого клопотання є правом, а не обов'язком суб'єктів, яким адресоване клопотання.

Водночас мають місце випадки, коли саме такі обмеження як комендантська година у період дії воєнного стану були покладені захисником в обґрунтування недоцільності застосування щодо особи домашнього арешту. Альтернативою, про застосування якої клопотав захисник, було особисте зобов'язання. Зокрема, у справі сторона захисту спростувала наявність окремих ризиків, передбачених ст. 177 КПК України, зауваживши, що «вкрай неправильно визначати домашній арешт із заборонаю залишати житло в нічний час, оскільки в м. Києві в цей час і так діє комендантська година» [18].

Окремі труднощі в провадженні кримінального судочинства національними правоохоронними та судовими органами в період дії воєнного стану зумовлені фактичною відсутністю в органів досудового розслідування матеріалів кримінальних проваджень. Захисники у таких провадженнях зі своєї сторони почали вживати відповідні дії, спрямовані на відновлення останніх. Так, у справі № 220/2177/21 захисник звернувся до суду з клопотанням про відновлення матеріалів, копії яких ним зроблено під час ознайомлення з матеріалами кримінального провадження у порядку ст. 290 КПК України [19]. Проте подібні випадки скоріше є винятком, аніж правилом. Вважаємо, що в подібних ситуаціях сторона захисту буде виходити з особистих інтересів, ураховуючи волю клієнта в цьому разі та обрану стратегію захисту. Це, зокрема, пояснюється тим, що захисник здебільшого виконує функцію забезпечення адвокатського контролю за дотриманням органом розслідування належної правової процедури на етапі досудового розслідування, і в загальному сенсі на нього не покладено завдання щодо встановлення істини у кримінальному провадженні.

Висновки. Отже, кримінальне процесуальне законодавство зазначало суттєвих змін за період дії воєнного стану на території нашої держави. Уся сфера кримінальної юстиції опинилася перед завданням реалізації складного завдання – одночасного забезпечення принципу невідворотності відповідальності за вчинені кримінальні правопорушення з забезпеченням безпеки учасників кримінального судочинства. Суттєво ускладнило реалізацію останнього ще й обстановка, у якій вимушені функціонувати учасники кримінального судочинства. Це стосується як фактів порушення законів і звичаїв війни, так і зумовлено повітряними тривогами, що оголошуються через наявність загроз безпечовому середовищу всередині держави. Неможливо оминати увагою і той факт, що вагома кількість адвокатів України стали на захист суверенітету та територіальної цілісності України, вступивши до лав Збройних Сил України та Сил територіальної оборони. В окремих випадках дія означеного принципу була призупинена через зупинення судового провадження, що зумовлена вступом обвинувачених до лав ЗСУ та ТрО.

За результатами аналізу матеріалів адвокатської, слідчо-судової практики доходимо висновку, що до основних тенденцій сфери провадження кримінального судочинства, належать:

- 1) цифровізація сфери кримінального судочинства, яка забезпечила:
 - участь захисника в розгляді скарг і клопотань, а також проведення безпосередніх судових засідань щодо розгляду судових проваджень в режимі відеоконференції; проведення слідчих (розшукових) дій, дистанційна участь захисника в окремих процесуальних діях, що забезпечується шляхом застосуванням технічних засобів (відео-, аудіозв'язку);

– запровадження нових способів повідомлення учасників судових справ, з використанням Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, у тому числі з використанням мобільного додатка Порталу Дія, можливість отримання через них судового рішення по справі та виконавчого документу в електронній формі;

– збереження дізнавачем, слідчим, прокурором копій матеріалів кримінальних проваджень в електронній формі та ін.;

2) становлення альтернативної практики обрання, зміни та скасування запобіжних заходів;

3) формування практики відновлення втрачених матеріалів кримінальних проваджень та ін.

Вирішальне місце у формуванні окреслених тенденцій відіграють представники сторони захисту, які використовуючи можливості свого правового статусу, задля реалізації засади змагальності та рівності сторін, а також інших засад кримінального провадження, намагаються сприяти виконанню завдань кримінального провадження усупереч наявному дисбалансу в обсягах повноважень сторони обвинувачення та сторони захисту. Вважаємо, що подальші наукові пошуки мають бути спрямовані на формулювання рекомендацій щодо вдосконалення кримінального процесуального судочинства та приведення його окремих положень у відповідність до загальних засад кримінального провадження та в узгодженість з практикою Європейського суду з прав людини.

Перелік використаних джерел:

1. Черниченко І. В., Мацола А. А. Особливості проведення слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 2. С. 359.

2. Літвінова І. Ф., Малихіна А. А. Особливості проведення деяких слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія «Юридичний вісник “Повітряне і космічне право”*». 2023. № 3 (68). С. 223–229. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.68.17996>.

3. Літвінова І. Ф., Лобай Д. М. Особливості проведення обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи в умовах воєнного стану в Україні. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія «Юридичний вісник “Повітряне і космічне право”*». 2022. № 4 (65). С. 172–178. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.65.17055>

4. Кулик М. Й., Терещенко Ю. В., Симчук А. С. Процесуальний аналіз особливостей проведення обшуку в умовах воєнного стану. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 10 (16). С. 341–351. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-10\(16\)-341-351](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-10(16)-341-351)

5. Тагієв С. Р., Пузирьов М. С., Івашко С. В. Негласні слідчі (розшукові) дії в умовах війни: окремі теоретичні та практичні аспекти (частина II). *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 2. С. 454–459. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.79>

6. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/-4651-17> (дата звернення: 03.11.2023).

7. Ухвала Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 20 травня 2022 р., у справі № 686/7197/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104424377> (дата звернення: 13.12.2023).

8. Ухвала Заставнівського районного суду Чернівецької області від 06 лютого 2023 р., у справі № 716/885/17. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108792961> (дата звернення: 13.12.2023).

9. Ухвала Новомосковського міськрайонного суду Дніпропетровської області від 27 вересня 2022 р., у справі № 428/904/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106490446> (дата звернення: 13.12.2023).

10. Ухвала Шаргородського районного суду Вінницької області від 26 грудня 2022 р., у справі № 607/13848/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108071946> (дата звернення: 16.12.2023).

11. Ухвала Охтирського міськрайонного суду Сумської області від 29 серпня 2023 р., у справі № 583/765/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113117709> (дата звернення: 16.12.2023).

12. Ухвала Шевченківського районного суду міста Києва від 28 лютого 2023 р., у справі № 761/26590/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109547075> (дата звернення: 16.12.2023).

13. Ухвала Охтирського міськрайонного суду Сумської області від 26 квітня 2023 р., у справі № 583/113/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110461136> (дата звернення: 16.12.2023).

14. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду. Рішення, внесені до ЄДРСР, за квітень 2023 року / упоряд.: відділ аналітичної та правової роботи Касаційного кримінального суду управління аналітичної допомоги касаційним судам та Великій Палаті Верховного Суду департаменту аналітичної та правової роботи; секретар Першої судової палати Касаційного кримінального суду, канд. юрид. наук Н. О. Антонюк. Київ, 2023. С. 50–51.

15. Ухвала Київського апеляційного суду від 16 січня 2023 р., у справі № 761/26590/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108669533#> (дата звернення: 16.12.2023).

16. Ухвала Луцького міськрайонного суду Волинської області від 11 вересня 2023 р., у справі № 161/13215/23. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113341441> (дата звернення: 16.12.2023).

17. Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо додаткових способів інформування про судові справи та проведення зборів суддів в умовах воєнного чи надзвичайного стану: Закон України від 27.07.2022 № 2461-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2461-20#Text> (дата звернення: 21.12.2023).

18. Ухвала Солом'янського районного суду м. Києва від 12 серпня 2022 р., у справі № 760/10006/22. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105708826> (дата звернення: 21.12.2023).

19. Ухвала Великоновосілківського районного суду Донецької області від 28 вересня 2023 р., у справі № 220/2177/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113786038> (дата звернення: 21.12.2023).

References:

1. Chernychenko, I. V., Matsola, A. A. (2023). Osoblyvosti provedennia slidchykh (rozshukovykh) dii v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of conducting investigative (search) actions under martial law conditions]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*. № 2. S. 358–363. [In Ukrainian].

2. Litvinova, I. F., Malykhina, A. A. (2023). Osoblyvosti provedennia deiakykh slidchykh (rozshukovykh) dii v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of conducting some investigative (search) actions under martial law conditions]. *Naukovi pratsi Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Seriya: Yurydychnyi visnyk "Povitriane i kosmichne pravo"*. № 3(68). S. 223–229. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.68.17996> [In Ukrainian].

3. Litvinova, I. F., Lobai, D. M. (2022). Osoblyvosti provedennia obshuku abo ohliadu zhytla chy inshoho volodinnia osoby v umovakh voiennoho stanu v Ukraini [Peculiarities of conducting

a search or inspection of a person's home or other property under martial law in Ukraine]. *Naukovi pratsi Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Serii "Yurydychnyi visnyk 'Povitriane i kosmichne pravo'"*. № 4(65). S. 172–178. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.65.17055> [In Ukrainian].

4. Kulyk, M. Y., Tereshchenko, Yu. V., Symchuk, A. S. (2023). Protseualnyi analiz osoblyvosti provedennia obshuku v umovakh voiennoho stanu [Procedural analysis of the peculiarities of conducting a search under martial law]. *Aktualni pytannia u suchasni nautsi*. № 10(16). S. 341–351. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-10\(16\)-341-351](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-10(16)-341-351) [In Ukrainian].

5. Tahiiiev, S. R., Puzyrov, M. S., Ivashko, S. V. (2023). Nehlasni slidchi (rozshukovi) dii v umovakh viiny: okremi teoretychni ta praktychni aspekty (chastyna II) [Covert investigative (research) actions in war conditions: separate theoretical and practical aspects (part II)]. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo*. № 2. S. 454–459. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.79> [In Ukrainian].

6. Verkhovna Rada of Ukraine. (2012). Kryminalnyi protseualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 № 4651-VI [Criminal Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 04.13.2012 No. 4651-VI]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/-4651-17> [In Ukrainian].

7. Unified state register of court decisions. (2022). Ukhvala Khmelnytskoho miskraionnoho sudu Khmelnytskoi oblasti vid 20 travnia 2022 r., u spravi № 686/7197/22 [Resolution of the Khmelnytskyi City and District Court of the Khmelnytskyi Region dated May 20, 2022, in case No. 686/7197/22]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104424377> [In Ukrainian].

8. Unified state register of court decisions. (2023). Ukhvala Zastavniivskoho raionnoho sudu Chernivetskoi oblasti vid 06 liutoho 2023 r., u spravi № 716/885/17 [Decision of Zastavniiv District Court of Chernivtsi Region dated February 6, 2023, in case No. 716/885/17]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108792961> [In Ukrainian].

9. Unified state register of court decisions. (2022). Ukhvala Novomoskovskoho miskraionnoho sudu Dnipropetrovskoi oblasti vid 27 veresnia 2022 r., u spravi № 428/904/22 [Resolution of the Novomoskovsk City and District Court of the Dnipropetrovsk Region dated September 27, 2022, in case No. 428/904/22]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106490446> [In Ukrainian].

10. Unified state register of court decisions. (2022). Ukhvala Sharhorodskoho raionnoho sudu Vinnytskoi oblasti vid 26 hrudnia 2022 r., u spravi № 607/13848/20 [Decision of the Shargorod District Court of the Vinnytsia Region dated December 26, 2022, in case No. 607/13848/20]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108071946> [In Ukrainian].

11. Unified state register of court decisions. (2023). Ukhvala Okhtyrskoho miskraionnoho sudu Sumskoi oblasti vid 29 serpnia 2023 r., u spravi № 583/765/23 [Decision of the Okhtyr City and District Court of the Sumy Region dated August 29, 2023, in case No. 583/765/23]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113117709> [In Ukrainian].

12. Unified state register of court decisions. (2023). Ukhvala Shevchenkivskoho raionnoho sudu mista Kyieva vid 28 liutoho 2023 r., u spravi № 761/26590/22 [Decision of the Shevchenkiv District Court of the city of Kyiv dated February 28, 2023, in case No. 761/26590/22]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109547075> [In Ukrainian].

13. Unified state register of court decisions. (2023). Ukhvala Okhtyrskoho miskraionnoho sudu Sumskoi oblasti vid 26 kvitnia 2023 r., u spravi № 583/113/23 [Decision of the Okhtyr City and District Court of the Sumy Region dated April 26, 2023, in case No. 583/113/23]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110461136> [In Ukrainian].

14. Antoniuk, N. O. (2023). Ohliad sudovoi praktyky Kasatsiinoho kryminalnoho sudu. Rishennia, vneseni do YeDRSR, za kviten 2023 roku / uporiad.: viddil analitichnoi ta pravovoi roboty Kasatsiinoho kryminalnoho sudu upravlinnia analitichnoi dopomohy kasatsiinym sudam ta Velykii Palati Verkhovnoho Sudu departamentu analitichnoi ta pravovoi roboty [Review of the judicial practice of the Criminal Court of Cassation. Decisions submitted to the SSR for April 2023 / edited by: Department of Analytical and Legal Work of the Criminal Court of Cassation,

Department of Analytical Assistance to Courts of Cassation and the Grand Chamber of the Supreme Court, Department of Analytical and Legal Work]. Kyiv. 54 s. [In Ukrainian].

15. Unified state register of court decisions. (2023). Ukhvala Kyivskoho apeliatsiinoho sudu vid 16 sichnia 2023 r., u spravi № 761/26590/22 [Decision of the Kyiv Court of Appeal dated January 16, 2023, in case No. 761/26590/22]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108669533#> [In Ukrainian].

16. Unified state register of court decisions. (2023). Ukhvala Lutskoho miskraionnoho sudu Volynskoi oblasti vid 11 veresnia 2023 r., u spravi № 161/13215/23 [Ruling of the Lutsk City and District Court of the Volyn Region dated September 11, 2023, in case No. 161/13215/23]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113341441> [In Ukrainian].

17. Verkhovna Rada of Ukraine. (2022). Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy “Pro sudoustrii i status suddiv” shchodo dodatkovykh sposobiv informuvannia pro sudovi spravy ta provedennia zboriv suddiv v umovakh voiennoho chy nadzvychainoho stanu: Zakon Ukrainy vid 27.07.2022 № 2461-IX [On amendments to the Law of Ukraine “On the Judiciary and the Status of Judges” regarding additional methods of informing about court cases and holding meetings of judges in conditions of martial law or a state of emergency: Law of Ukraine dated 07/27/2022 No. 2461-IX]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2461-20#Text> [In Ukrainian].

18. Unified state register of court decisions. (2022). Ukhvala Solomianskoho raionnoho sudu m. Kyieva vid 12 serpnia 2022 r., u spravi № 760/10006/22 [Decision of the Solomyansky District Court of Kyiv dated August 12, 2022, in case No. 760/10006/22]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105708826> [In Ukrainian].

19. Unified state register of court decisions. (2023). Ukhvala Velykonovosilkivskoho raionnoho sudu Donetskoi oblasti vid 28 veresnia 2023 r., u spravi № 220/2177/21 [Verdict of the Velikonovosilkiv District Court of the Donetsk Region dated September 28, 2023, in case No. 220/2177/21]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113786038> [In Ukrainian].

